

Vogelrijke winterakkers in de Houtrak

Deze winter bood de Houtrakpolder ten NO van Haarlem ruimschoots voedsel om tal van dieren de winter door te helpen waaronder veel bijzondere trekvogels, hoge dichtheden muizen en ook predatoren enzovoort. De akkers liggen tussen het Noorderbos en de Ringweg langs de Houtrakkerbeemden. De Houtrakpolder was vroeger een uitloper van het IJ en onderdeel van een getijdenslenk van de Zuiderzee. Hier is een herinrichting aan de gang en eind 2007 kwam het bericht dat 100 ha ervan in bezit zou komen van Staatsbosbeheer met de vraag of deze akkers ingezaaid moesten worden met gras. Na het inwinnen van advies over de samenstelling van een braakligmengsel voor bijen en akkervogels zoals de Grauwe kiekendief die het moeilijk hebben, heeft opzichter Tom van Spanje in het voorjaar van 2008 in de Houtrakpolder 100 ha akker laten inzaaien met een basispakket van bepaalde gras- plus graanzaden en andere soorten (bijv. Beemdlangbloem, Rietzwenkgras en Kropaar, (Winter)Gerst, Haver/Rogge, Bladrammenas, Facelia, Perzische klaver). Alles is gebeurd nog in afwachting van het definitieve ontwerp voor de herinrichting waarbij ongeveer 30 ha akker met zo'n inzaai-mengsel zal worden gehandhaafd. Dirk Tanger volgt als vrijwilliger de ontwikkelingen op deze akkers. Andere vrijwilligers tellen wekelijks vogels in de aangrenzende Houtrakkerbeemden waar duizenden watervogels verblijven. Meer dan twintig vogelsoorten zijn in ons land aangewezen op het akkerland als belangrijk broed- en of foerageergebied (zie Vogelbescherming, 'Akkervogels aan zet'). Op de akkers

van de Houtrakpolder of in de buurt worden deze winter bijv. waargenomen honderden Groenlingen (*Carduelis chloris*), Ringmussen (*Passer montanus*), Putters (*Carduelis carduelis*), Vinken (*Fringilla coelebs*), tientallen Holenduiven (*Colomba oenas*), Kneuen (*Carduelis cannabina*), Keepen (*Fringilla montifringilla*), Rietgorzen (*Emberiza schoeniiclus*), tientallen Veldleeuweriken (*Alauda arvensis*), Blauwe reigers (*Ardea cinerea*), Torenvalken (*Falco tinnunculus*), Buiserden (*Buteo buteo*), enkele Blauwe kiekendieven (*Circus cyaneus*) en Velduilen (*Asio flammeus*).

Naar verwachting zal de muizenstand nog verder toenemen en verder wordt met spanning het broedseizoen afgewacht om te zien wat de leeuweriken en kwartels gaan doen.

Noordse woelmuis op en rond het Sneekermeer

Net als in 2007 zijn er ook in oktober 2008 muizen-vangacties gehouden met lifetraps op en rond het Sneekermeer om een indruk te krijgen van vooral de Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) populaties. Meerdere vrijwilligers en N. Beemster hebben daarbij geholpen; Sjoerd Bakker van Staatsbosbeheer heeft een verslag gemaakt. De eerste actie van begin oktober 2008 leverde een vangst op van in het totaal 216 muizen, waaronder 19 Noordse woelmuizen

plus 14 maal een hervangst van deze soort, een heel mooi resultaat. Het ging hierbij om vier eilanden in het Sneekermeer waarvan bekend was dat er vroeger Noordse woelmuizen voorkwamen. Gebruikt werden 200 lifetraps verdeeld over 10 raaien met elk 20 vallen (paarsgewijs geplaatst). Bij de tweede vangactie van 13 tot 19 oktober werden in het totaal 158 muizen gevangen waaronder 2 Noordse (plus een hervangst daarvan). Het betrof in totaal 10½ raai verdeeld over vier locaties waar in 2007 ook is gevangen en twee nieuwe locaties. In 2008 is in Potskar Noard en Potskar-Súd een raai geplaatst omdat daar kadaverhogingen zijn gepland door het Waterschap. Van de twee Noordse woelmuizen werd er een gevangen op Potskar Noard. Zeer opvallend was dat er op de Lytse Griene in 2008 (in 2½ raai) geen enkele 'noor' werd gevangen, en in 2007 (in 3 raaien) 49. Dit verschil in de in 2007 en 2008 gevangen aantallen laten zich verklaren uit verschillen in weers- en beheersomstandigheden. Omdat van jaar tot jaar zulke grote fluctuaties in populatiedichtheden kunnen optreden, volstaat éénmaal vangen niet om de aanwezigheid van Noordse woelmuizen uit te sluiten. Ook is een raai per gebied (variërend van 7 tot 71 ha) veel te weinig om goed te

kunnen inventariseren. Het is de bedoeling om volgend jaar ook op de eilanden in de Wite en Swarte Brekken muizen te gaan vangen.

Gladde slang gebruikt nieuwe plagselhopen

Gladde slangen (*Coronella austriaca*) leven in ons land vooral in heide-terreinen, hoogvenen en op stuw-wallen en zijn in hun verspreiding beperkt tot zandgronden. De soort is zeldzaam (Rode Lijst status= bedreigd) en vermeld als streng beschermd in de Europese Habitatrichtlijn. In een Noord-Brabants

hoogveenrestant gelegen aan de Belgisch-Nederlandse grens volgen vrijwilligers van RAVON en HYL A sinds enkele jaren de populatie van de Gladde slang. Hierbij wordt elk dier geïdentificeerd aan de hand van de tekening op de nek en rug. In de voorbije vier jaren zijn in het gebied 15 exemplaren geïdentificeerd en in 2008 zijn daar 10 nieuwe exemplaren bijgekomen. Staatsbosbeheer heeft in het beheer gericht rekening gehouden met de Gladde slang. Er zijn ondermeer hopen gemaakt van takken waarop plaggen werden gelegd. Deze blijken in dit natte terrein erg aantrekkelijk voor de slangen. Ze vinden hierop droge plekken om te zonnen en ook schuilplaatsen in de holen en gaten tussen de takken en de plaggen. In 2008 werden twee jaar na de aanleg al op acht van de 16 onderzochte bulten slangen aangetroffen. Op de verschillende plagselbulten werden in totaal 17 Gladde slangen gevonden, waarvan 9 voor het eerst gezien werden. Op maar liefst drie hopen werden ook juveniele Gladde slangen gevonden. Overige waarnemingen in 2008: 4 Levendbarende hagedissen (incl. 2 juvenielen; *Zootoca vivipara*) en 5 soorten amfibieën: Bruine kikker (*Rana temporaria*), Heikikker (*Rana arvalis*), Groene kikker (complex), Gewone pad (*Bufo bufo*) en Vinpootsalamander (*Lissotriton helveticus*).

Gladde slang nr. 20.08

(foto: Chris van den Haute)